

preparation. It's accentuated the attention on the role of adaptation of students to the educational process in the successive learning of professional knowledge and it's influence on motivation of studying as one of factors of adaptation. It's done an analyze of the content of the main motives, peculiar to the students of different courses. It's indicated the tendency to the decreasing of influence of the external motives and varying of the external motives and varying changes in the internal motives under changing the courses of studying. It's started the student's adaptation to education is increasing from course to course by the external and internal figures. It's proved the ambiguously of such influence by the external and internal factors, underlining on the influence of student's motivation to the process of adaptation to studying. Particularly, it's analyzed the changes in the adaptation to educational process during four years of studying in the college under the influence of internal motives.

The keywords: professional studying, adaptation to education, internal adaptation, external adaptation, motives of studying, external motivation, internal motivation.

Отримано 26.04.2016

УДК: 159.9

Ятчук Марія Сергіївна

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ ВІДДІЛУ НАГЛЯДУ І БЕЗПЕКИ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Ятчук М. С. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ ВІДДІЛУ НАГЛЯДУ І БЕЗПЕКИ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ. У статті розкривається психологічна проблема особливостей діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань. Розглянуто особливості конфліктів у професійній діяльності, професійного спілкування, соціально-психологічного клімату, соціально-психологічної адаптації молодих працівників, негативних психоемоційних станів особистості молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки та їх психологічної готовності до дій у екстремальних умовах службової діяльності. Виділено професійно важливі якості та уміння молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань. Запропоновано напрями формування психологічної компетентності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань: розвиток спостережливості (помічати зміни у поведінці засуджених, слідкувати за їх діями тощо); розвиток мислення (оволодіння мисленнєвими операціями – аналіз, синтез, абстрагування); розвиток умінь візуальної психодіагностики (знати зовнішні сигнали тієї чи іншої поведінки засудженого та вміти здійснювати психодіагностику особистості за зовнішніми ознаками); розвиток комунікативних умінь (уміння встановлювати контакт із засудженими та вислуховувати їх, знати психологічні бар'єри спілкування й шляхи їх подолання, толерантне ставлення до оточуючих); розвиток умінь саморегуляції (регуляція власних емоційних станів (стрес, депресія, апатія) і контроль поведінки); розвиток умінь діяти в екстремальних умовах діяльності й не розгублюватись у складних ситуаціях (здатність до виправданого ризику, відповідний рівень самовладання); розвиток високої мотивації до досягнення мети та внутрішньої мотивації до професійної діяльності; розвиток вольових якостей (дисциплінованість, відповідальність, самоконтроль тощо); розвиток адекватної самооцінки (адекватне розуміння власних здібностей, якостей, умінь та можливостей).

Ключові слова: професійне спілкування, конфлікти, соціально-психологічний клімат, професійно важливі якості, професійні уміння.

Ятчук М. С. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЛАДШИХ ИНСПЕКТОРОВ ОТДЕЛА НАДЗОРА И БЕЗОПАСНОСТИ УЧРЕЖДЕНИЙ ИСПОЛНЕНИЯ НАКАЗАНИЙ. В статье раскрывается психологическая проблема особенностей деятельности младших инспекторов отдела надзора и безопасности учреждений исполнения наказаний. Рассмотрены особенности конфликтов в профессиональной деятельности, профессионального общения, социально-психологического климата, социально-психологической адаптации молодых работников, негативных психоэмоциональных состояний личности младших инспекторов отдела надзора и безопасности и их психологической готовности к действиям в экстремальных условиях служебной деятельности. Выделены профессионально важные качества и умения младших инспекторов отдела надзора и безопасности учреждения исполнения наказаний. Предложены направления формирования психологической компетентности младших инспекторов отдела надзора и безопасности учреждений исполнения наказаний: развитие наблюдательности (подмечать изменения в поведении осужденных, следить за их действиями и тому подобное); развитие мышления (овладение операциями мышления – анализ, синтез, абстрагирование); развитие навыков визуальной психодиагностики (знать внешние сигналы того или иного поведения осужденного и уметь осуществлять психодиагностику личности по внешним признакам); развитие коммуникативных умений (умение устанавливать контакт с осужденными и выслушивать их, знать психологические барьеры общения и пути их преодоления, толерантное отношение к окружающим); развитие умений саморегуляции (регуляция собственных эмоциональных состояний (стресс, депрессия, апатия) и контроль поведения); развитие умений действовать в экстремальных условиях деятельности и не теряться в сложных ситуациях (способность к оправданному риску, соответствующий уровень самообладания); развитие высокой мотивации к достижению цели и внутренней мотивации к профессиональной деятельности; развитие волевых качеств (дисциплинированность, ответственность, самоконтроль и др); развитие адекватной самооценки (адекватное понимание собственных способностей, качеств, умений и возможностей).

Ключевые слова: профессиональное общение, конфликты, социально-психологический климат, профессионально важные качества, профессиональные умения.

Постановка проблеми. У процесі реформування Державної кримінально-виконавчої служби України актуальним є пошук шляхів удосконалення діяльності персоналу органів та установ виконання покарань. Важливо забезпечувати нагляд за засудженими, а це вимагає цілодобового контролю за їх поведінкою у місцях проживання та праці. Ефективність здійснення нагляду за засудженими залежить від особистісних і професійних якостей та професійних умінь працівників відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань, а саме – молодших інспекторів цього відділу. У зв'язку з цим вбачається доцільним вивчення психологічних особливостей професійної діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань та формування у них психологічної компетентності.

У юридичній психології окремі аспекти психології особистості та професійної діяльності працівників органів та установ виконання покарань безпосередньо чи опосередковано досліджували С.Ю. Замула, О.В. Іванова, В.А. Костенко, Т.В. Кушнірова, В.С. Медведєв, І.В. Пахомов, Н.А. Перкова,

І.М. Рудніцька, О.В. Сахнік, В.М. Синьов, В.В. Скороход, В.В. Суліцький, С.П. Шелест, С.І. Яковенко та інші. Проте питання психологічних аспектів професійної діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань розроблені недостатньо, що й зумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження – вивчити психологічні аспекти професійної діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань.

Розгляд проблеми. Діяльність установи виконання покарань передбачає виправлення та ресоціалізацію засуджених. Під час виконання кримінального покарання здійснюється нагляд за засудженими. Цю функцію виконує відділ нагляду і безпеки установи виконання покарань, до складу якого входить начальник відділу, старший інспектор, інспектор та молодші інспектори.

Молодші інспектори відділу нагляду і безпеки цілодобово здійснюють нагляд за засудженими. Несуть службу у житловій та виробничій зоні установи виконання покарань, дисциплінарному ізоляторі, контрольно-пропускному пункті між житловою та виробничою зоною, у кімнатах побачень тощо. Здійснюють обшук засуджених, які прибули до установи виконання покарань або вибувають з неї, а також після довготривалих побачень, втечі і затримання засудженого.

Крім того, молодші інспектори відділу нагляду і безпеки тісно співпрацюють з працівниками інших служб (відділу виховної та соціально-психологічної роботи, інтендантського та господарського забезпечення, інженерно-технічного, майстерень тощо) установи виконання покарань.

Під час несення служби молодші інспектори відділу нагляду і безпеки часто стикаються з конфліктними ситуаціями, що вимагає уміння цілеспрямованої поведінки у цих ситуаціях. Отже, доцільно формувати у пенітенціарних працівників уміння не допускати конфлікти або нейтралізувати ті, що виникли.

Конфлікти у професійній діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки можуть виникати:

- між молодшими інспекторами відділу нагляду і безпеки;
- між молодшим інспектором і старшим інспектором або ж начальником відділу нагляду і безпеки;
- між молодшим інспектором відділу нагляду і безпеки та працівником іншого відділу або групи;
- між молодшим інспектором відділу нагляду і безпеки та керівництвом установи;
- між молодшим інспектором відділу нагляду і безпеки та засудженим;
- між молодшим інспектором відділу нагляду і безпеки та родичами засудженого (наприклад, у кімнатах короткострокових або довготривалих побачень).

Спілкування із засудженим вимагає розвитку комунікативних умінь (встановлення психологічного контакту, подолання бар'єрів у процесі спілкування, отримання та передачу інформації). Комунікативні уміння значною мірою зумовлюють успішність виконання завдань службової діяльності і тісно пов'язані з організаторськими вміннями (ініціативність, активність тощо).

Крім того, професійне спілкування пенітенціарного працівника передбачає толерантність, а саме терпимість до засуджених, їх родичів. Проте співчуття і співпереживання молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки не може переходити межі особистої безпеки. Оскільки засуджені можуть використовувати емпатію працівника відділу нагляду і безпеки для досягнення власних злочинних цілей, тобто здійснення нового злочину або помсти працівникам правоохоронних органів і членів їх сімей тощо.

Пенітенціарні працівники не повинні бути жорстокими у ставленні до інших осіб (співробітників, засуджених та ін.).

Як зазначають І.В. Пахомов, І.М. Рудніцька, В.О. Синебок, В. В. Скороходов, С.П. Шелест у праці «Профілактика професійної деформації персоналу установ виконання покарань» [4], що однією з ознак професійної деформації пенітенціарного працівника є жорстокість, брутальність. Жорстокість нерідко проявляється не тільки у ставленні працівника відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань до засуджених, а й інших співробітників, членів своєї сім'ї тощо.

Молодші інспектори відділу нагляду і безпеки постійно контактують із засудженими й повинні помічати незначні зміни у їх поведінці. Для цього потрібно розвивати спостережливість, увагу (розподіл уваги, швидкість переключення уваги з одного виду діяльності на інший тощо) у пенітенціарних працівників.

Засуджені можуть передавати заборонені предмети, речовини, піднімати бунт і здійснювати інші протиправні дії. Молодші інспектори відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань повинні мати розвинені уміння візуальної психодіагностики. За зовнішніми ознаками засудженого можна передбачити його протиправні дії, встановити злочинні наміри. Наприклад, підготовка засудженого до втечі або скоєння нападу на пенітенціарного працівника тощо.

Крім того, молодші інспектори відділу нагляду і безпеки повинні використовувати знання візуальної психодіагностики й для встановлення ознак суїцидальної поведінки у засуджених. При виявленні незначних змін у поведінці засудженого молодші інспектори відділу нагляду і безпеки повинні повідомити чергового помічника начальника установи.

Нерідко молодшим інспекторам відділу нагляду і безпеки доводиться використовувати фізичну силу, спеціальні засоби. Наприклад, одягати гамівну сорочку на засудженого, який буйствує або наручники. У цих випадках у працівників нерідко виникає страх, розгубленість, що проявляється у тремтінні рук, неможливості швидко діяти, виконувати вказівки керівництва. Це вимагає розвитку готовності до дій у екстремальних ситуаціях службової діяльності.

Психологічну готовність до дій у екстремальних ситуаціях формують у молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань у процесі службової підготовки. Проте випадки свідчать, що часто отриманих знань недостатньо для успішної діяльності працівника відділу нагляду й безпеки установи виконання покарань й потрібно формувати ці уміння у процесі проведення психологічних тренінгів під час підвищення кваліфікації.

У такому випадку важливими показниками придатності до служби в органах і установах виконання покарань є особливості нервової системи (сила, рухливість нервових процесів), когнітивних процесів (пам'ять, увага, мислення, інтелект), психоемоційна стійкість, схильність до виправданого ризику, мотивація на досягнення успіху, а не на уникнення невдач.

Засуджені часто агресивно налаштовані проти працівників відділу нагляду і безпеки, яких називають «наглядачами», й намагаються протидіяти їх законним вимогам, погрожують тощо. Усе це негативно позначається на психоемоційному стані пенітенціарних працівників й призводить до внутрішньоособистісних конфліктів, професійної деформації і нерідко прагнення звільнитись зі служби.

Умови служби часто призводять до негативних змін у психоемоційній сфері особистості працівника відділу нагляду і безпеки. До негативних психічних станів молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань належать: фрустрація, агресія, депресія, стрес тощо. У такому випадку психологічна робота з працівником повинна бути спрямована на нейтралізацію відповідних негативних психічних станів особистості. Крім того, з метою профілактики негативних психічних станів потрібно розвивати вольові якості, саморегуляцію у молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань. Розвиток уміння саморегуляції психічних станів у молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки забезпечить контрольовану поведінку, позитивний психоемоційний стан, профілактику конфліктів та ін.

Важливим етапом у професійному становленні молодшого інспектора відділу нагляду і безпеки відіграє етап адаптації на службі, що передбачає формування професійної компетентності у молодих працівників. Згідно нормативно-правової бази Державної кримінально-виконавчої служби України, молодий фахівець – це працівник до трьох років. На цей час, для сприяння процесу адаптації, призначається наставник, який має достатній досвід, позитивно характеризується по службі та є прикладом для інших працівників.

Питанню соціально-психологічної адаптації майбутніх працівників пенітенціарної служби значну увагу надавала О.В. Іванова. Так, у дисертації «Соціально-психологічна адаптація курсантів у вищому закладі освіти МВС як етап професійного становлення майбутніх співробітників пенітенціарної системи» [1] вона визначає сутність процесу соціально-психологічної адаптації курсантів в спеціалізованому вищому закладі освіти Міністерства внутрішніх справ як етапу професійного становлення майбутніх працівників пенітенціарної системи та пропонує психодіагностичний комплекс методик дослідження перебігу й результатів соціально-психологічної адаптації курсантів – майбутніх пенітенціаристів у навчальному закладі. Також, досліджує залежність соціально-психологічної адаптації курсантів-пенітенціаристів від їх індивідуально-психологічних особливостей та соціально-психологічних особливостей середовища, визначає особистісні типи адаптивної поведінки, динамічні характеристики адаптаційного процесу. Пропонує модель психолого-педагогічного забезпечення оптимізації процесу адаптації курсантів-пенітенціаристів до навчально-службової діяльності.

Актуальним постає питання формування психологічної компетентності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки у процесі адаптації до професійної діяльності в умовах установи виконання покарань. Не визначено методики для дослідження перебігу й результатів соціально-психологічної адаптації молодих працівників. Відсутня модель психологічного забезпечення оптимізації процесу адаптації до служби працівників відділу нагляду і безпеки.

О.В. Сахнік [5] виділяє психологічні чинники, що сприяють успішній професійній адаптації молодого працівника до діяльності в установі виконання покарань:

- чітке розуміння змісту та умов виконання посадових обов'язків;
- повне психоемоційне «злиття» зі службовим колективом, усвідомлення та прийняття своєї соціальної ролі у ньому;
- забезпечення ефективного спілкування у професійному середовищі (колеги, засуджені, їх родичі);
- прийняття правил і норм життєдіяльності професійного колективу;
- сформованість власного бачення щодо перспектив подальшого самовдосконалення;
- швидка фізіологічна перебудова організму з урахуванням нового графіку роботи та відпочинку, режиму харчування, фізичних і психоемоційних навантажень, екстремальних умов службової діяльності.

Підтримка колективом, схвалення керівництвом та наставником, заохочення молодого працівника відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань, позитивне ставлення колективу співробітників мотивує його до подальшої діяльності та прагнення вдосконалення себе як фахівця, тобто формування професійної компетентності пенітенціариста.

Отже, важливим чинником успішної професійної діяльності є сприятливий соціально-психологічний клімат колективу. Позитивний клімат детермінує розвиток професійної компетентності у молодих працівників, а негативний – зумовлює негативні психічні стани та бажання залишити це місце роботи, негативізм до пенітенціарної системи тощо.

Знижують ефективність професійної діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань такі чинники: умови праці, негативні відносини у колективі, конфлікти з співробітниками, відсутність заохочень, низький рівень заробітної плати, неможливість самореалізації.

Проте важливим чинником, що впливає на ефективність трудової діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань є мотивація, бажання особистості досягати поставлену мету.

Аналіз нормативно-правових актів Державної кримінально-виконавчої служби України та наукових праць з юридичної психології дає можливість виділити особливості професійної діяльності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань:

- система теоретичних та практичних знань з права, психології, долікарської допомоги, вогневої й спеціальної підготовки (переважно посади молодшого інспектора обіймають особи із повною загальною середньою освітою);

- дотримання Кодексу етики та службової поведінки пенітенціарного працівника;
- чітка регламентація діяльності чинним законодавством і нормативно-правовими актами;
- наявність звання рядового або молодшого начальницького складу внутрішньо служби;
- конфліктні ситуації у процесі виконання службових обов'язків;
- фізичні перевантаження (чергування триває добу) та стреси;
- виконання службових обов'язків безпосередньо пов'язаних з особливими умовами діяльності;
- встановлення контакту з різними категоріями засуджених;
- діяльність передбачає використання спеціальних засобів та фізичної сили у процесі виконання службових обов'язків.

Виділяємо проблеми пов'язані з професійною діяльністю молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань:

- негативне ставлення засуджених (викликає негативні емоційні стани особистості);
- погрози з боку засуджених (викликає страх за власне життя та здоров'я, а також членів своєї сім'ї);
- конфліктні ситуації із засудженими;
- тривале фізичне навантаження (викликає втому);
- використання спецзасобів та фізичної сили у відповідних ситуаціях;
- упереджене ставлення громадськості до «наглядача» (існує стереотип про те, що «наглядача» – жорстока особа, яка не має емпатії та доброти).

Особистість молодшого інспектора відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань повинна відповідати таким вимогам пенітенціарного працівника, а саме, здатність до виправданого ризику, рішучість, низький рівень тривожності, сильна та рухлива нервова система, дисциплінованість, спостережливість, адекватна самооцінка, здатність до емпатії, доброзичливість, уміння встановлювати контакт із засудженими, висока мотивація до досягнення поставленої мети.

Формування психологічної компетентності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань потрібно проводити за такими напрямками:

- розвиток спостережливості (помічати зміни у поведінці засуджених, слідкувати за їх діями тощо);
- розвиток мислення (оволодіння мисленневими операціями – аналіз, синтез, абстрагування);
- розвиток умінь візуальної психодіагностики (знати зовнішні сигнали тієї чи іншої поведінки засудженого та вміти здійснювати психодіагностику особистості за зовнішніми ознаками);
- розвиток комунікативних умінь (уміння встановлювати контакт із засудженими та вислуховувати їх, знати психологічні бар'єри спілкування й шляхи їх подолання, толерантне ставлення до оточуючих);

- розвиток саморегуляції (регуляція власних емоційних станів (стрес, депресія, апатія) і контроль поведінки);
- розвиток умінь діяти в екстремальних умовах діяльності й не розгублюватись у складних ситуаціях (здатність до виправданого ризику, відповідний рівень самовладання);
- розвиток високої мотивації до досягнення мети та внутрішньої мотивації до професійної діяльності пенітенціариста;
- розвиток вольових якостей (дисциплінованість, відповідальність, самоконтроль тощо);
- розвиток адекватної самооцінки (адекватне розуміння власних здібностей, якостей, умінь та можливостей).

Починати формування психологічної компетентності у молодших інспекторів відділу нагляду та безпеки потрібно ще на етапі стажування на посаді та впродовж терміну адаптації, тобто трьох перших років служби, а потім продовжувати у процесі проходження служби та підвищення кваліфікації. Потрібно проводити психологічну роботу спрямовану на розвиток спостережливості, мислення, мотивації, вольових якостей, саморегуляції, комунікативних умінь, формування адекватної самооцінки у молодих працівників відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань. Також доцільно читати лекції з основ психології та проводити відповідні практичні й тренінгові заняття на етапі підвищення кваліфікації в училищах професійної підготовки.

Отже, працівники відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань безпосередньо працюють із засудженими, що зумовлює низку вимог до особистісних і професійних якостей й потребу розвивати їх психологічну компетентність.

Висновки: 1) проблеми пов'язані з професійною діяльністю молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань: негативне ставлення засуджених, погрози з боку засуджених, конфліктні ситуації із засудженими, тривале фізичне навантаження, використання спецзасобів та фізичної сили, упереджене ставлення громадськості до «наглядача».

2) формування психологічної компетентності молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установ виконання покарань потрібно проводити за такими напрямками: розвиток спостережливості, професійного мислення, умінь візуальної психодіагностики, комунікативних умінь, саморегуляції, умінь діяти в екстремальних умовах діяльності, високої мотивації до досягнення мети, вольових якостей, адекватної самооцінки.

Отримані результати вказують на необхідність розробки і впровадження цілісної програми психологічного супроводження розвитку психологічної компетентності у молодших інспекторів відділу нагляду і безпеки установи виконання покарань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Іванова О. В.* Соціально-психологічна адаптація курсантів у вищому закладі освіти МВС як етап професійного становлення майбутніх співробітників пенітенціарної системи : Автореф. дис. ... канд. психол.

- наук : спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / О. В. Іванова. – К., 1999. – 16 с.
2. *Костенко В. А.* Формування професійної компетентності молодшого начальницького складу кримінально-виконавчих установ : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. А. Костенко. – Хмельницький, 2008. – 20 с.
  3. *Кушнірова Т. В.* Професійно-психологічна підготовка працівників ДКВС щодо нейтралізації негативних психічних станів та профілактики суїцидальної поведінки / Т. В. Кушнірова. – К.: «МП Леся», 2014. – 60 с.
  4. Профілактика професійної деформації персоналу установ виконання покарань : тренінгова програма / [І. В. Пахомов, І. М. Рудницька, В. О. Синебок та ін.]. – Біла Церква, 2011.
  5. *Сахнік О. В.* Психологічні аспекти дослідження готовності молодих пенітенціаристів до успішної професійної самореалізації / О. В. Сахнік // Науковий вісник Інституту кримінально-виконавчої служби. – К., 2014. – № 4 (8). – С. 104–111.

REFERENCES TRANSLITERATED

1. *Ivanova O. V.* Social'no-psihologichna adaptacija kursantiv u vishhomu zakladi osviti MVS jak etap profesijnogo stanovlennja majbutnih spivrobotnikiv penitenciarної системи : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. psihol. nauk : spec. 19.00.06 «Juridichna psihologija» / O. V. Ivanova. – K., 1999. – 16 s.
2. *Kostenko V. A.* Formuvannya profesijnoyi kompetentnosti molodshogo nachal'ny`cz`kogo skladu kry`minal`no-vy`konavchy`x ustanov : Avtoref. dy`s. ... kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 «Teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity`» / V. A. Kostenko. – Xmel`ny`cz`ky`j, 2008. – 20 s.
3. *Kushnirova T. V.* Profesijno-psihologichna pidgotovka pracivnikiv DKVS shhodo nejtralizacії negativnih psihichnih staniv ta profilaktiki suїcidal'ної povedinki / T. V. Kushnirova. – K.: «MP Lesja», 2014. – 60 s.
4. Profilaktika profesijної deformacії personalu ustanov vikonannja pokaran' : treningova programa / [I. V. Pahomov, I. M. Rudnic'ka, V. O. Sinebok ta in.]. – Bila Cerkva, 2011.
5. *Sahnik O. V.* Psihologichni aspekti doslidzhennja gotovnosti molodih penitenciaristiv do uspishної profesijної samorealizacії / O. V. Sahnik // Naukovij visnik Institutu kriminal'no-vikonavchoї sluzhbi. – K., 2014. – № 4 (8). – S. 104-111.

Yatchuk M. S. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PROFESSIONAL JUNIOR INSPECTOR OF SURVEILLANCE AND SECURITY PENITENTIARY. The article deals with the problem of psychological characteristics of junior inspector of surveillance and security penitentiary. Features of conflicts in professional work, professional communication, socio-psychological climate, socio-psychological adaptation of young workers, the negative emotional state of the individual junior inspector of supervision and safety and their psychological readiness to act in extreme conditions of performance. Highlight professionally important qualities and skills of junior inspector of surveillance and security penitentiary. Directions formation of psychological competence junior inspector of surveillance and security penal institutions: development of observation (notice the changes in the behavior of prisoners follow their actions, etc.); development thinking (mental mastery operations - analysis, synthesis, abstraction); psychodiagnosis visual development skills (know the external signals of a convicted behavior and be able to carry out psychodiagnosics of personality by their appearance);

development of communication skills (the ability to establish contact with the prisoners and listen to them to know the psychological barriers of communication and how to overcome them, tolerance for others); development of skills of self-regulation (regulation of their own emotional states (stress, depression, apathy) and control behavior); development skills to operate in extreme conditions of rozhublyuvatys not in difficulty (the ability to justified risk, appropriate level of self-control); development of high motivation to achieve goals and intrinsic motivation to the profession; development of volitional qualities (discipline, responsibility, self-control, etc.); development of adequate self-esteem (adequate understanding of their own abilities, qualities, skills and capabilities).

Key words: professional communication, conflict, socio-psychological climate, professionally important qualities and professional skills.

Отримано 6.05.2016